

Toegang tot de asielprocedure

wat u moet weten

Identificatie

Informatie

Bescherming

Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen over de Europese Unie.

Gratis nummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefoonscellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Designed by EWORX

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016

Praktische gids:
ISBN 978-92-9243-672-8
doi:10.2847/46678

© Europese Unie, 2016

Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Luxembourg

GEDRUKT OP ELEMENTAIR CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER (ECF)

Toegang tot de asielprocedure

Wat u moet weten

Inhoud

- 1** Wat is internationale bescherming? **1**
- 2** Wat is *non-refoulement* en op wie is het van toepassing? **2**
- 3** Aan wie wordt internationale bescherming verleend in de EU? **3**
- 4** Wat is het verschil tussen een migrant en een persoon die internationale bescherming nodig heeft? **5**
- 5** Is het mijn taak om te beslissen of een persoon internationale bescherming nodig heeft? **6**
- 6** Welke rechten hebben personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, op het moment dat ik met hen in contact kom? **7**
- 7** Wat is mijn verantwoordelijkheid jegens kwetsbare personen? **8**
- 8** Wat is mijn verantwoordelijkheid jegens kinderen of personen die beweren minderjarig te zijn? **9**
- 9** Zou een slachtoffer van mensenhandel ook internationale bescherming nodig kunnen hebben? **11**
- 10** Wie kan om internationale bescherming verzoeken? **13**
- 11** Kan een persoon met vervalste documenten of zonder papieren een verzoek om internationale bescherming doen? **14**

12 Hoe herken ik dat iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen?	15
13 Wanneer en hoe moet ik informatie verstrekken aan personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen?	17
14 Wanneer wordt iemand een verzoeker om internationale bescherming?	19
15 Hoe herken ik dat een persoon een verzoek om internationale bescherming doet?	20
16 Wat moet ik doen wanneer een persoon tegenover mij de wens heeft geuit om een verzoek om internationale bescherming te doen?	21
17 Wat moet ik doen als er aanwijzingen zijn dat iemand wellicht internationale bescherming nodig heeft, maar geen wens heeft geuit om een verzoek daartoe te doen?	23
18 Wat als een persoon asiel aanvraagt, maar ik vermoed dat hij of zij alleen maar probeert misbruik te maken van het systeem?	25
19 Wat gebeurt er als ik niet doorheb dat een persoon een verzoek om internationale bescherming wil doen?	26
20 Soms voel ik mij uitgeput of word ik zelfs boos op de personen met wie ik dagelijks te maken heb. Is dat normaal?	27
Toegang tot de asielprocedure	28

1 Wat is internationale bescherming?

Personen die internationale bescherming nodig hebben, hebben in het land van herkomst geen garanties op bescherming van hun elementaire mensenrechten en lichamelijke veiligheid en zijn gedwongen te vluchten om te ontsnappen aan het risico van vervolging, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing of andere ernstige mensenrechtenschendingen. Daarom moet de internationale gemeenschap in actie komen en haar verplichting uit hoofde van het internationaal en EU-recht vervullen om internationale bescherming te verlenen aan personen die in hun eigen land geen bescherming genieten.

Het EU-acquis inzake asiel voorziet in twee vormen van internationale bescherming: de vluchtelingenstatus en de status van subsidiaire bescherming.

Op basis van het beginsel van een uniforme status voor vluchtelingen en personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, moeten aan begunstigen van de status van subsidiaire bescherming dezelfde rechten en voordelen worden verleend als aan vluchtelingen en moeten voor hen dezelfde voorwaarden gelden. Daarnaast kan uw staat om humanitaire redenen ook voorzien in andere vormen van bescherming.

Toegang tot veiligheid en tot een adequate asielprocedure is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat personen die internationale bescherming genieten, hun rechten kunnen uitoefenen. Als eerstelijnsfunctionaris speelt u een cruciale rol bij het waarborgen van de toegang tot bescherming voor personen die dat nodig hebben.

2 Wat is *non-refoulement* en op wie is het van toepassing?

Non-refoulement heeft betrekking op de verplichting van de lidstaten om **zich te onthouden van het op enigerlei wijze uitwijzen of terugsturen van een persoon over de grenzen van grondgebieden of naar plaatsen waar ze mogelijk zullen worden blootgesteld aan vervolging**, de doodstraf, foltering of een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Dit geldt ook voor illegale immigranten. In de asielcontext brengt het beginsel van *non-refoulement* de verplichting met zich mee om personen die om internationale bescherming verzoeken, toegang te verlenen tot het grondgebied en tot eerlijke en efficiënte asielprocedures om te bepalen of hun internationale bescherming moet worden verleend of niet.

Het verbod op *refoulement* is van toepassing op elke vorm van gedwongen verwijdering, waaronder, uitzetting, uitwijzing, uitlevering, informele overdracht („rendition”) en niet-toelating aan de grens. **Dit omvat ook indirecte *refoulement*, d.w.z. de terugkeer van een persoon naar een derde land waar het risico van *refoulement* bestaat.** Geen enkele asielzoeker mag met het oog op het besluit over zijn of haar verzoek worden teruggestuurd naar een derde land zonder dat er in elk individueel geval voldoende garanties bestaan. Deze garanties zijn onder meer dat de persoon zal worden opgenomen door dat land, doeltreffende bescherming tegen *refoulement* zal genieten, de mogelijkheid zal hebben om asiel aan te vragen en te genieten en zal worden behandeld overeenkomstig de geldende internationale normen.

Zie de paragraaf *Sleutelrol van eerstelijnsfunctionarissen* van de Praktische gids.

3 Aan wie wordt internationale bescherming verleend in de EU?

Het EU-acquis inzake asiel voorziet in twee vormen van internationale bescherming: de vluchtelingenstatus en de status van subsidiaire bescherming.

Daarnaast kan uw staat om humanitaire redenen ook voorzien in andere vormen van bescherming.

- Een **vluchteling** is een persoon die het land waarvan hij of zij de nationaliteit bezit — en in het geval van staatlozen het land waar ze vroeger gewoonlijk verbleven — gedwongen heeft moeten ontvluchten wegens een gegronde vrees voor vervolging om redenen van ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep, en de bescherming van dat land niet kan of, wegens deze vrees, niet wil invoeren.
- **Subsidiaire bescherming** wordt verleend aan personen die niet in aanmerking komen voor de vluchtelingenstatus, maar wel internationale bescherming nodig hebben. In de hele EU wordt subsidiaire bescherming verleend aan personen die bij terugkeer naar hun land een reëel risico zouden lopen op ernstige schade. **Ernstige schade** bestaat uit:
 - oplegging of voltrekking van de doodstraf;
 - foltering of een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing;
 - ernstige en individuele dreiging als gevolg van willekeurig geweld in het kader van een internationaal of binnenlands gewapend conflict.

Als eerstelijnsfunctionaris omvatten uw verantwoordelijkheden het naar behoren herkennen en doorverwijzen van personen die wellicht internationale bescherming nodig hebben, en andere personen met bijzondere behoeften, onder wie kinderen en slachtoffers van mensenhandel. Soms hebben personen meerdere behoeften en kunnen meerdere doorverwijzingen nodig zijn.

Vergeet niet dat wanneer u in contact komt met personen die wellicht internationale bescherming niet hebben, u niet alleen uw land vertegenwoordigt, maar ook de EU als geheel.

Wat is het gemeenschappelijk Europees asielstelsel?

Het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (Common European Asylum System — CEAS) is een gemeenschappelijk systeem dat uitgaat van de volledige en inclusieve toepassing van het Verdrag van Genève. Het CEAS heeft ten doel om een eerlijke en menselijke behandeling van personen die om internationale bescherming verzoeken, te waarborgen, om de asielstelsels te harmoniseren en de verschillen tussen de lidstaten te verminderen op basis van bindende wetgeving, en om de praktische samenwerking tussen de nationale asieldiensten en de externe dimensie van het Europese asielbeleid te versterken.

Het CEAS bestaat uit de volgende rechtsinstrumenten, waarin hoge gemeenschappelijke normen zijn vastgelegd en die zorgen voor een intensievere samenwerking om te waarborgen dat verzoekers om internationale bescherming gelijk worden behandeld in een eerlijk en efficiënt systeem — ongeacht waar ze om internationale bescherming verzoeken:

- De herschikte **richtlijn asielprocedures**, die voor eerlijke, snelle en goede asielbeslissingen moet zorgen.
- De herschikte **richtlijn opvangvoorzieningen**, die ervoor zorgt dat er in de hele EU humane materiële opvangvoorzieningen bestaan voor asielzoekers en dat de grondrechten van de betrokken personen volledig worden gerespecteerd.
- De herschikte **erkenningsrichtlijn**, waarin de gronden voor het verlenen van internationale bescherming worden verduidelijkt. Deze richtlijn voorziet ook in een reeks rechten en integratiemaatregelen voor begunstigden van internationale bescherming.
- De herschikte **Dublinverordening**, die verduidelijkt hoe moet worden vastgesteld welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek.
- De herschikte **Eurodacverordening**, die moet zorgen voor een beter werkende databank met vingerafdrukken van asielzoekers.

4 Wat is het verschil tussen een migrant en een persoon die internationale bescherming nodig heeft?

„Migrant” is een brede term, die betrekking heeft op personen die een land of regio verlaten om zich in een ander land te vestigen. Sommige migranten besluiten hier vrijwillig toe, om een verscheidenheid aan mogelijke redenen, waarvan de meeste geen verband houden met bescherming, maar bijvoorbeeld met familiebanden of economische moeilijkheden. **Personen die internationale bescherming nodig hebben, zijn echter gedwongen om hun land te ontvluchten om in leven te blijven of hun vrijheid te behouden.** In hun land van herkomst krijgen ze geen bescherming; in de praktijk is het vaak hun eigen overheid die dreigt hen te vervolgen. Als andere landen hen niet toelaten en geen bescherming bieden, dan is hun leven in het gevaar of kunnen ze het slachtoffer worden van vervolging of andere ernstige mensenrechtenschendingen.

Moderne migratiepatronen zijn vaak gemengd. Binnen gemengde migratiestromen reizen personen die bescherming nodig hebben, en personen die geen beschermingsgerelateerde reisdoeleinden hebben, naast elkaar. Daarbij maken ze gebruik van dezelfde routes en dezelfde vervoermiddelen. Deze reizen kunnen lang, hard en gevaarlijk zijn en vaak worden die op illegale wijze georganiseerd. Vaststellen wie wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, is in deze omstandigheden een lastige, maar uiterst belangrijke taak.

5 Is het mijn taak om te beslissen of een persoon internationale bescherming nodig heeft?

Neen. Het is niet uw verantwoordelijkheid om te beoordelen of een persoon internationale bescherming nodig heeft en of zijn of haar verhaal geloofwaardig is. Op een andere plaats zal een andere procedure volgen, uitgevoerd door functionarissen van de autoriteit die de asielaanvraag zal beoordelen en die in overeenstemming met het EU- en het internationaal recht zal bepalen of de persoon in aanmerking komt voor internationale bescherming of niet.

Uw taak bestaat erin personen te herkennen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, deze personen informatie te verstrekken over de mogelijkheden daartoe en personen die uiting hebben gegeven aan de wens om een verzoek te doen, door te verwijzen naar de bevoegde autoriteit.

Zie de paragraaf *Sleutelrol van eerstelijnsfunctionarissen* van de Praktische gids.

6 Welke rechten hebben personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, op het moment dat ik met hen in contact kom?

Personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, hebben bepaalde rechten, ongeacht of ze uitdrukkelijk om internationale bescherming hebben verzocht of niet. In veel gevallen zal het uw taak zijn ervoor te zorgen dat deze rechten worden gewaarborgd.

Als zodanig is het beginsel van **non-refoulement** van toepassing op alle personen, ongeacht of hun status al dan niet formeel is vastgesteld. De lidstaten zijn verplicht zich te onthouden van het terugsturen van personen naar een plaats waar ze mogelijk zullen worden vervolgd of onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (waaronder foltering). Dit geldt ook voor illegale immigranten.

Andere rechten zijn bijvoorbeeld **effectieve toegang tot de asielprocedure** en het **recht op informatie** over de mogelijkheid om een verzoek in te dienen in een taal die de persoon kan verstaan. Dit betekent ook dat hij of zij recht heeft op een **tolk** en in de **gelegenheid moet worden gesteld om contact op te nemen met de UNHCR of andere organisaties** die juridisch of andersoortig advies verstrekken aan verzoekers.

Vergeet niet dat alle personen moeten worden behandeld met volledige **eerbiediging van de menselijke waardigheid** en in overeenstemming met de grond- en mensenrechten, met inbegrip van het recht op medische zorg in noodgevallen en op vervulling van basisbehoeften. Kwetsbare personen, onder wie kinderen en slachtoffers van mensenhandel, moeten als zodanig worden herkend en moeten worden ingelicht over de te volgen procedures.

Zie de paragraaf *Sleutelrol van eerstelijnsfunctionarissen* van de Praktische gids.

7 Wat is mijn verantwoordelijkheid jegens kwetsbare personen?

Kwetsbare personen zijn met name (niet-begeleide) kinderen, personen met een handicap, ouderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders met kinderen, slachtoffers van mensenhandel, personen met ernstige ziekten of geestelijke stoornissen en personen die te maken hebben gehad met foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld.

Grensdoorlaatposten en detentiecentra behoren tot de belangrijkste locaties waar de bijzondere behoeften van kwetsbare personen kenbaar kunnen worden gemaakt en in kaart kunnen worden gebracht. Als eerste lijnsfunctionaris hebt u de verantwoordelijkheid **om de bijzondere behoeften van kwetsbare personen vast te stellen** en **hen voor verdere beoordeling en/of ondersteuning door te verwijzen** naar nationale autoriteiten en andere organisaties, zoals ngo's en de UNHCR, die op grond van de nationale wetgeving en procedures tot taak hebben tegemoet te komen aan hun behoeften en daarin ook gespecialiseerd zijn. Zorg ervoor dat u bekend bent met uw nationale doorverwijzingsprocedures en dat u de desbetreffende contactgegevens bij de hand hebt.

De verstrekking van medische zorg in noodgevallen en de vervulling van basisbehoeften moeten altijd onmiddellijk ter hand worden genomen en moeten voorrang krijgen boven migratieaangelegenheden. Voor zover mogelijk moet ervoor worden gezorgd dat gezinnen bijeen blijven, en kinderen mogen niet worden gescheiden van hun ouders of verwanten.

Zie de paragraaf *Wees alert op kwetsbaarheden* van de Praktische gids.

8

Wat is mijn verantwoordelijkheid jegens kinderen of personen die beweren minderjarig te zijn?

Krachtens de geldende internationale en Europese wettelijke normen en wetgeving is **een kind iedere persoon die jonger is dan 18 jaar**, tenzij de meerderjarige leeftijd overeenkomstig de op het kind van toepassing zijnde recht eerder wordt bereikt. Ook als u er niet zeker van bent dat de persoon die verklaart een kind te zijn dat ook echt is, moet hij of zij nog steeds worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteit voor een leeftijdsbeoordeling overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Kinderen zijn van nature kwetsbaar, en het is zeer belangrijk om in hoge mate gevoelig te zijn voor hun bijzondere behoeften, met name wanneer ze niet begeleid worden of van hun familie zijn gescheiden. Niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen moeten zo spoedig mogelijk als zodanig worden herkend en worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk en in overeenstemming met de door het EU-recht verleende garanties. Zorg ervoor dat u bekend bent met de nationale doorverwijzingsprocedures en dat u de contactgegevens van gespecialiseerde kinderbeschermingsinstanties en andere verantwoordelijke partijen bij de hand hebt.

Blijf altijd goed opletten en wees alert op mogelijke signalen die wijzen op mensenhandel. Is er iets ongebruikelijks aan de situatie die u ziet? Is het kind stil, emotioneel/afstandelijk, onsaamhangend, bang, overstuurd? Wacht er iemand op het kind of zoekt het kind naar een andere volwassene? Te allen tijde geldt dat wanneer er een redelijk vermoeden bestaat dat het kind mogelijk het slachtoffer is van mensenhandel of anderszins bescherming nodig heeft, het

doorverwijzingsmechanisme en het eerste onderzoek onmiddellijk in werking moeten treden overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Vergeet niet **op een kindvriendelijke manier te communiceren**, rekening houdend met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. **Houd hem of haar op de hoogte** van wat er gebeurt en wat er gaat gebeuren. Zorg voor **toegang tot basisdiensten**.

Het belang van het kind moet een zwaarwegende overweging zijn bij alle maatregelen en besluiten die het kind aangaan. Als algemene regel mogen kinderen niet worden gescheiden van hun ouders of van verwanten die hen begeleiden, tenzij er een redelijk vermoeden bestaat dat het niet in het belang van het kind is om bij deze personen te blijven. In dat geval moeten gespecialiseerde kinderbeschermingsinstanties onmiddellijk worden geïnformeerd overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk.

Het beginsel van *non-refoulement* moet worden toegepast. Als terugkeer van toepassing is, moeten de waarborgen voor kinderen als bedoeld in artikel 10 van de terugkeerrichtlijn in acht worden genomen.

Zie de paragraaf *Niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen* van de Praktische gids.

Voor meer informatie, raadpleeg het *Frontex Vega Children Handbook*¹.

¹ http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

9

Zou een slachtoffer van mensenhandel ook internationale bescherming nodig kunnen hebben?

Als er redenen zijn om aan te nemen dat een persoon mogelijk slachtoffer is van mensenhandel, moet hij of zij voor alle noodzakelijke bijstand en ondersteuning worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten en instanties overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk. Zorg ervoor dat u bekend bent met de nationale doorverwijzingsprocedures voor slachtoffers van mensenhandel en dat u de desbetreffende contactgegevens bij de hand hebt.

In bepaalde gevallen kunnen slachtoffers van mensenhandel echter ook internationale bescherming nodig hebben en moet hun toegang tot de asielprocedure worden verleend. In elk geval moeten slachtoffers van mensenhandel naar behoren worden geïnformeerd over hun recht om asiel aan te vragen.

Wees u ervan bewust dat de mensenhandelaar nog steeds in de buurt kan zijn. Het is belangrijk dat iedereen de gelegenheid krijgt om namens zichzelf vrijelijk en onder vier ogen met u te spreken. Zorg ervoor dat niemand zich in het gesprek mengt en/of vragen namens de persoon beantwoordt, behalve wanneer dit in het belang van de persoon is. In geval van niet-begeleide of van hun familie gescheiden kinderen moet speciale aandacht worden besteed aan mogelijke signalen die wijzen op mensenhandel.

In geval van vrouwen en meisjes moet, indien mogelijk, worden gezorgd voor de aanwezigheid van een vrouwelijke eerstelijnsfunctionaris. Vrouwen en meisjes mogen niet worden aangespoord om te vertellen over

incidenten of misdrijven die verband houden met seksuele uitbuiting en seksueel geweld. Indien nodig, en afhankelijk van hun leeftijd, dient aan vrouwen met de nodige tact te worden gevraagd of ze misschien zwanger zijn en kan hun eventueel informatie worden verstrekt over beschikbare hulp.

Zie de paragraaf *Personen met meerdere beschermingsbehoeften* van de Praktische gids.

10

Wie kan om internationale bescherming verzoeken?

Eenieder heeft het recht heeft om een verzoek om internationale bescherming te doen.

Het recht op asiel is erkend in het Verdrag van Genève, het Handvest van de grondrechten van de EU en andere internationale en Europese rechtsinstrumenten. Dat betekent echter niet dat iedere persoon die om internationale bescherming verzoekt, die ook zal ontvangen. In elk asielsysteem zullen sommige verzoeken worden afgewezen en sommige verzoeken worden toegewezen, maar ze moeten allemaal worden beoordeeld in overeenstemming met het Europees en internationaal recht.

Toegang tot veiligheid en de juiste procedures is van cruciaal belang voor een effectieve uitoefening van het recht op asiel. Als eerstelijnsfunctionaris vervult u een belangrijke rol bij het herkennen van personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen en bij het waarborgen van de toegang tot de asielprocedure.

Zie de paragraaf *Wie zal wellicht een verzoek om bescherming willen doen?* van de Praktische gids.

11 Kan een persoon met vervalste documenten of zonder papieren een verzoek om internationale bescherming doen?

Ja. Eenieder heeft het recht om een verzoek om internationale bescherming te doen, ongeacht of hij of zij de lidstaat illegaal, met valse of vervalste documenten of zonder enige papieren, is binnengekomen of illegaal aanwezig is op het grondgebied van de lidstaat.

De meeste personen die internationale bescherming nodig hebben, worden geconfronteerd met levensbedreigende situaties van geweld, die hun zelden de gelegenheid geven om de documenten te verzamelen en mee te nemen die vereist zijn om langs legale kanalen toegang tot de EU te verkrijgen.

Volgens het Verdrag van Genève en de Schengengrenscodex mogen verzoekers om internationale bescherming niet worden gestraft voor hun illegale binnenkomst of aanwezigheid, op voorwaarde dat ze zichzelf direct bij de autoriteiten melden. Ook tijdens het onderzoek van de eventuele valse en vervalste documenten kan de persoon om internationale bescherming verzoeken. In dat geval moet het politieonderzoek worden gestopt en de asielprocedure worden geïnitieerd.

Zie de paragraaf *Wie zal wellicht een verzoek om bescherming willen doen?* van de Praktische gids.

12 Hoe herken ik dat iemand wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen?

Veel personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, vragen niet actief asiel aan in het land waar ze arriveren. Velen van hen kennen hun rechten en plichten mogelijk niet of kiezen ervoor om niet om bescherming te verzoeken vanwege hun specifieke situatie of omdat ze door andere personen, zoals smokkelaars, verkeerd zijn geïnformeerd over hun mogelijkheden.

Daarom is het belangrijk om goed te observeren en **alert te zijn op aanwijzingen dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen.**

Aanwijzingen dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, kunnen zich op verschillende manieren manifesteren. U kunt deze waarnemen, zich ervan bewust worden tijdens rechtstreeks contact met de persoon of met andere personen, ze afleiden uit de documenten die de persoon overlegt en/of erop stuiten in andere omstandigheden. Om aanwijzingen sneller en preciezer te ontdekken, **dient u speciale aandacht te besteden aan de volgende elementen:**

1. **Wie de persoon is** (leeftijd, geslacht, gezinssituatie, etniciteit, religie en nationaliteit)
2. **Waar de persoon vandaan komt** (land van herkomst, algemene omstandigheden van de aankomst)

3. **Wat de persoon zegt/vreest:**

- moord of executie
- vervolging
- foltering
- oorlog
- terugkeer

4. **Wat de persoon wil:**

- hulp
- bescherming
- een vertegenwoordiger van de VN/ UNHCR of een advocaat spreken

5. **Wat u kunt waarnemen (uiterlijk en gedrag):**

- de ambtenaar benaderen/ontwijken
- angst, stress of opvallend zwijgen
- ongewoon gedrag en/of ongewone houding
- uiterlijk (verwondingen, littekens, kleding, bezittingen enz.)

Informatieverstrekking is een belangrijk element voor het waarborgen van een effectieve toegang tot de asiel-procedure. Als eerstelijnsfunctionaris is het uw taak ervoor te zorgen dat personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, daartoe in staat worden gesteld. Daarom dient u deze personen proactief informatie te verstrekken over het recht om asiel aan te vragen, en ook over de rechten en plichten die uit een dergelijke aanvraag voortvloeien.

Zie de paragraaf *Niet-uitputtende lijst van aanwijzingen* van de Praktische gids.

13 Wanneer en hoe moet ik informatie verstrekken aan personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen?

Als eerstelijnsfunctionaris is het uw taak ervoor te zorgen dat personen die wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, daartoe in staat worden gesteld. Daarom dient u deze personen proactief informatie te verstrekken over het recht om asiel aan te vragen, en ook over de rechten en plichten die uit een dergelijke aanvraag voortvloeien. Het belangrijkste doel van het verstrekken van informatie is ervoor te zorgen dat personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, effectieve toegang hebben tot de asielprocedure.

Over het algemeen moet informatie over de mogelijkheid om een verzoek om internationale bescherming te doen worden verstrekt in detentiecentra en bij grensdoorlaatposten, inclusief transitzones, aan de buitengrenzen. Het kan echter als goede praktijk worden beschouwd dat deze informatie ook wordt verstrekt op het moment dat personen die proberen grensdoorlaatposten te omzeilen, worden tegengehouden door de grensbewakingsautoriteiten.

Zorg ervoor dat u bekend bent met de informatie die volgens de nationale wetgeving en praktijk en in overeenstemming met het EU-recht moet worden verstrekt. De informatie moet, voor zover de omstandigheden dat toelaten, **tijdig** worden verstrekt en zo volledig mogelijk zijn. Het is belangrijk om te communiceren in een **taal**

die de persoon verstaat. Indien nodig moet er een tolk worden ingeschakeld. **De taal (het taalgebruik) en de communicatiestijl moeten worden aangepast aan het geslacht, de leeftijd, de lichamelijke of psychische toestand en/of het opleidingsniveau van de persoon tegenover u.** Bij vrouwen en meisjes moet, indien mogelijk, worden gezorgd voor de aanwezigheid van een vrouwelijke eerstelijnsfunctionaris.

Zie de paragraaf *Niet-uitputtende lijst van aanwijzingen* van de Praktische gids.

14 Wanneer wordt iemand een verzoeker om internationale bescherming?

Een persoon wordt een verzoeker om internationale bescherming wanneer hij of zij een verzoek heeft gedaan. Volgens het EU-acquis inzake asiel wordt een persoon geacht een verzoek te doen **wanneer hij of zij, in welke vorm dan ook en tegenover welke autoriteit dan ook, de wens uit om een verzoek om internationale bescherming te doen**, of wanneer hij of zij kennelijk internationale bescherming wenst te verkrijgen. Het is niet nodig dat het woord „asiel” of „vluchteling” expliciet wordt gebruikt. Aan verzoekers om internationale bescherming worden alle bij deze status behorende rechten en plichten toegekend.

Als eerstelijnsfunctionaris bent u vaak de eerste vertegenwoordiger van uw land met wie een persoon die mogelijk bescherming nodig heeft, in contact komt. In veel gevallen zullen deze personen tegenover u voor het eerst in de gelegenheid zijn om uiting te geven aan hun wens om een verzoek om internationale bescherming te doen.

Vergeet niet dat veel personen die internationale bescherming nodig hebben, vervolging door functionarissen in hun eigen land vrezden of tijdens hun reis slecht zijn behandeld door functionarissen in andere landen. In veel gevallen zullen ze u mogelijk niet rechtstreeks benaderen of actief asiel aanvragen. **Eerstelijnsfunctionarissen vervullen een cruciale rol door een sfeer van vertrouwen te creëren, door proactief vast te stellen welke personen wellicht een verzoek om internationale bescherming willen doen, door deze personen relevante informatie te verstrekken over het recht om asiel aan te vragen en hen in te lichten over de te volgen procedures.**

Zie de paragraaf *Wat er gedaan moet worden als een persoon om internationale bescherming verzoekt* van de Praktische gids.

15 Hoe herken ik dat een persoon een verzoek om internationale bescherming doet?

Als eerstelijnsfunctionaris zult u vaak de eerste vertegenwoordiger van uw land zijn met wie onderdanen van derde landen die de EU bereiken, in contact komen en zult u de persoon zijn tegenover wie ze voor het eerst de kans krijgen om duidelijk te maken dat ze asiel willen aanvragen.

U dient zich ervan bewust te zijn dat mensen op verschillende manieren uiting kunnen geven aan de intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen. **Elke mondelinge of schriftelijke uitdrukking van angst voor vervolging of ernstige schade bij weigering van de toelating moet worden beschouwd als een dergelijk verzoek.** Het is niet nodig dat het woord „asiel” of „vluchteling” expliciet wordt gebruikt.

Enkele sleutelwoorden, uitdrukkingen of boodschappen die een signaal kunnen vormen dat een persoon wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, zijn **vrees om te worden vermoord, vervolging, foltering, oorlog** en/of **vrees om te worden teruggestuurd**. De persoon kan ook om **hulp of bescherming** vragen of iemand van de **VN, het bureau van de UNHCR** of een **advocaat** enz. willen zien.

Iedere persoon die de wens heeft geuit om een verzoek om internationale bescherming te doen, wordt een verzoeker, met alle rechten en plichten die aan deze status zijn verbonden, en moeten worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten voor verdere beoordeling. Vergeet niet dat uw oordeel op het punt van binnenkomst van cruciaal en doorslaggevend belang is. Raadpleeg uw leidinggevende als u twijfelt aan de intenties van de persoon tegenover u.

Zie de paragraaf *Een mogelijk verzoek om internationale bescherming herkennen* van de Praktische gids.

16

Wat moet ik doen wanneer een persoon tegenover mij de wens heeft geuit om een verzoek om internationale bescherming te doen?

Zodra een persoon de wens heeft geuit om een verzoek om internationale bescherming te doen, **wordt hij of zij een verzoeker en moet hij of zij worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten** voor verdere beoordeling. Als functionaris van de autoriteit die waarschijnlijk verzoeken om internationale bescherming zal ontvangen, hebt u de plicht om verzoekers te informeren waar en hoe ze het verzoek kunnen indienen.

Aan verzoekers om internationale bescherming moeten bepaalde rechten en garanties worden verleend die aan deze status zijn verbonden, waaronder het recht om te blijven, het recht op elementaire materiële opvangvoorzieningen, toereikende ondersteuning in geval van bijzondere procedurele en/of opvangbehoeften, het recht om meer gedetailleerde informatie over de asielprocedure te ontvangen in een taal die ze verstaan, en garanties in geval van bewaring. Als eerstelijnsfunctionaris is het uw verantwoordelijkheid om te helpen deze rechten te waarborgen, bijvoorbeeld door verzoekers door te verwijzen naar de bevoegde autoriteiten en organisaties.

Nadat een verzoek is gedaan, moet het worden geregistreerd.

- **Als u werkt voor een autoriteit die bevoegd is om het verzoek te registreren, bent u verplicht het verzoek** binnen drie werkdagen **te registreren.**

- **Als u werkt voor een autoriteit die niet bevoegd is om het verzoek te registreren, moet u het verzoek doorsturen naar de bevoegde autoriteit, zodat die het niet later dan zes werkdagen nadat het verzoek is gedaan, kan registreren.** Aanbevolen wordt om schriftelijk vast te leggen dat u het verzoek in ontvangst hebt genomen, overeenkomstig uw nationale wetgeving en praktijk.

Bedenk dat een verzoeker om internationale bescherming niet mag worden gestraft voor zijn of haar illegale binnenkomst of verblijf, mits hij of zij zich direct bij de autoriteiten meldt.

Zie de paragraaf *Wat er gedaan moet worden als een persoon om internationale bescherming verzoekt* van de Praktische gids.

17 Wat moet ik doen als er aanwijzingen zijn dat iemand wellicht internationale bescherming nodig heeft, maar geen wens heeft geuit om een verzoek daartoe te doen?

Veel personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, vragen niet actief asiel aan. Zo weten ze misschien niet dat ze recht hebben om asiel aan te vragen, kennen ze de procedures daaromtrent niet, zijn ze wellicht slachtoffer van mensenhandel of zijn ze getraumatiseerd vanwege vervolging of na een moeilijke reis. Bovendien zijn personen die internationale bescherming nodig hebben, vaak niet bekend met hun rechten en plichten, kunnen ze familie in andere lidstaten hebben bij wie ze zich hopen te voegen of kunnen ze door anderen, zoals smokkelaars, verkeerd zijn geïnformeerd over hun mogelijkheden. Het is onrealistisch om van hen te verwachten dat ze de ingewikkelde asiel- en Dublinprocedures kennen, voldoende vertrouwen hebben in autoriteiten om meteen aan de grens of in een detentiecentrum uit te spreken waar ze bang voor zijn of de juiste woorden en uitdrukkingen kennen waarmee ze toegang tot de procedure zouden kunnen krijgen.

Het verstrekken van informatie is een belangrijk element om ervoor te zorgen dat personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, effectieve toegang krijgen tot de asielprocedure en goed geïnformeerd kunnen beslissen of ze al dan niet om internationale bescherming zullen verzoeken.

Vergeet niet dat op u de zware taak rust om ervoor te zorgen dat niemand, zelfs als hij of zij geen verzoek om internationale bescherming heeft gedaan, wordt

teruggestuurd naar een plaats waar hij of zij mogelijk zal worden vervolgd of onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, ook al is hij of zij een illegale immigrant. Bij elke terugkeeroperatie moeten de vastgestelde procedures worden gevolgd en moeten de vereiste wettelijke waarborgen en garanties worden nageleefd.

Raadpleeg uw leidinggevende wanneer u twijfelt aan de intenties van de persoon tegenover u, met name als zijn of haar terugkeer naar het land van herkomst of naar een transitland een mogelijke schending van het Europees of internationaal recht zou vormen.

Zie de paragraaf *Wat u moet doen als een persoon die mogelijk beschermingsbehoefte heeft, geen verzoek om internationale bescherming wil doen* van de Praktische gids.

18

Wat als een persoon asiel aanvraagt, maar ik vermoed dat hij of zij alleen maar probeert misbruik te maken van het systeem?

Iedere persoon die de wens heeft geuit om een verzoek om internationale bescherming te doen, wordt een verzoeker — met alle rechten en plichten die aan deze status zijn verbonden — en moet worden doorverwezen naar de verantwoordelijke autoriteiten voor verdere beoordeling.

Bedenk dat het niet uw taak is om te beoordelen of een persoon internationale bescherming nodig heeft en of zijn of haar verhaal geloofwaardig is. Dat is de verantwoordelijkheid van de asielautoriteit. In elk asielsysteem zullen sommige verzoeken worden afgewezen en sommige verzoeken worden toegewezen, maar ze moeten allemaal worden beoordeeld in overeenstemming met het Europees en internationaal recht.

Niettemin zult u mogelijk uw leidinggevende willen raadplegen of de verantwoordelijke autoriteit willen informeren over de redenen voor uw twijfels.

Zie de paragraaf *Wie zal wellicht een verzoek om bescherming willen doen?* van de Praktische gids.

19

Wat gebeurt er als ik niet doorheb dat een persoon een verzoek om internationale bescherming wil doen?

Een verkeerde inschatting aan de grens en het niet doorverwijzen naar de bevoegde autoriteit kan voor de persoon in kwestie ernstige gevolgen hebben. **Hij of zij kan worden teruggestuurd naar een land waar zijn of haar leven of vrijheid wordt bedreigd of waar hem of haar vervolging, de dood, een wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of andere ernstige mensenrechtenschendingen wachten.**

Als eerstelijnsfunctionaris speelt u een cruciale rol bij het waarborgen van de toegang tot bescherming voor personen die dat nodig hebben. Raadpleeg uw leidinggevende als u twijfelt aan de intenties van de persoon tegenover u.

20

Soms voel ik me uitgeput of word ik zelfs boos op de personen met wie ik dagelijks te maken heb. Is dat normaal?

Als eerstelijnsfunctionaris moet u uw taken in moeilijke omstandigheden uitoefenen, waarbij u veel mensen uit verschillende culturen, met verschillende achtergronden en met verschillende levenservaringen ontmoet. Dat is interessant, maar een uiterst veeleisende werkomgeving kan effect hebben op uw psychische welzijn. Bij het kwijten van uw taken kunt u diverse emoties ervaren, uiteenlopend van compassie met, onverschilligheid jegens of afkeuring van de personen met wie u dagelijks te maken hebt. Dit kan op zijn beurt weer effect hebben op de effectiviteit en kwaliteit van uw werk en op uw vermogen om de juiste beslissingen te nemen en op de juiste manier te handelen.

Het is belangrijk dat u zich bewust bent van deze factoren en van uw persoonlijke omstandigheden en om er voortdurend naar te streven om de effecten ervan tot een minimum te beperken. Aarzel indien nodig niet om uw collega's of leidinggevendenden om steun te vragen of om professionele hulp te zoeken.

Zie de paragraaf *Wees u bewust van uw persoonlijke omstandigheden* van de Praktische gids.

Toegang tot de asielprocedure

- ▶ Ieder mens heeft recht op erkenning en respect
- ▶ Spoedeisende medische zorg en de vervulling van basisbehoeften moeten altijd op de eerste plaats komen

1

Iedereen kan een vluchteling zijn

Iedereen kan beschermingsbehoeften hebben, ongeacht zijn of haar land van herkomst, etniciteit, uiterlijk of gedrag.

2

Eenieder heeft recht op bescherming tegen *refoulement*

Niemand mag worden uitgezet of teruggestuurd naar een gebied waar hij of zij het risico loopt op vervolging, de doodstraf, foltering of een andere onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Deze regel is ook van toepassing op niet-toelating aan de grens en op elke vorm van gedwongen uitzetting.

3

Kwetsbare personen moeten worden herkend en op passende wijze ondersteuning krijgen

De maatregelen die worden genomen bij grensdoorlaatposten of in detentiecentra, waar de bijzondere behoeften van kwetsbare personen, onder wie kinderen en slachtoffers van mensenhandel, kunnen worden vastgesteld, zijn van cruciaal belang.

4

Het belang van het kind staat voorop bij alle maatregelen die met betrekking tot kinderen worden genomen

Bij het beoordelen van het belang van het kind moet, per geval en afhankelijk van de leeftijd en de mate van volwassenheid, terdege rekening worden gehouden met factoren als veiligheid, de mogelijkheden van gezinshereniging, het welzijn van het kind en de wensen van het kind.

5

Eenieder die wellicht een verzoek om internationale bescherming wil doen, moet worden geïnformeerd over zijn of haar recht daartoe

Alle personen die mogelijk internationale bescherming nodig hebben, moeten worden geïnformeerd over dit recht op asiel, zodat ze effectieve toegang krijgen tot de asielprocedure.

6

Eenieder heeft het recht een verzoek om internationale bescherming te doen

Niemand mag de toegang tot de asielprocedure worden geweigerd, ook niet als iemand niet aan alle voorwaarden voor binnenkomst heeft voldaan.

7

Elk signaal of elke uitdrukking van angst kan worden opgevat als een verzoek om internationale bescherming

Mensen kunnen op verschillende manieren uiting geven aan een intentie om een verzoek om internationale bescherming te doen. Elke mondelinge of schriftelijke uitdrukking van angst voor vervolging of ernstige schade bij weigering van de toelating moet worden beschouwd als een dergelijk verzoek. Het is niet nodig dat het woord „asiel” of „vluchteling” wordt gebruikt.

8

Verzoekers om internationale bescherming mogen niet worden gestraft voor hun illegale binnenkomst of verblijf

Personen die zich direct bij de autoriteiten melden, mogen niet worden gestraft voor hun illegale binnenkomst of verblijf.

9

Elk verzoek moet worden geregistreerd of doorgestuurd naar de met registratie belaste autoriteit

Nadat een verzoek is gedaan, moet het door de verantwoordelijke autoriteit worden geregistreerd. De registratie moet zo spoedig mogelijk worden voltooid, binnen de wettelijk voorgeschreven termijnen.

10

Het beginsel van *non-refoulement* moet worden gewaarborgd, ook wanneer een persoon geen asiel aanvraagt

Bij elke terugkeeroperatie moeten de vastgestelde procedures worden gevolgd en moeten de geldende wettelijke waarborgen en garanties worden nageleefd. Niemand mag worden teruggestuurd naar een land waar hij of zij het risico loopt om te worden gefolterd of te worden onderworpen aan een onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Dit geldt ook voor illegale immigranten.

WAAR ZIJN EU-PUBLICATIES VERKRIJGBAAR?

Gratis publicaties:

- één exemplaar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- meerdere exemplaren of posters/kaarten:
bij de vertegenwoordigingen van de Europese Unie (http://ec.europa.eu/represent_nl.htm),
bij de delegaties in niet-EU-landen (http://eeas.europa.eu/delegations/index_nl.htm),
door contact op te nemen met Europe Direct (http://europa.eu/eurodirect/index_nl.htm),
door te bellen naar 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis in de hele Europese Unie) (*).

(* De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Betaalde publicaties:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

De elektronische versie van dit boekje is, samen met andere praktische tools voor eerstelijnsfunctionarissen inzake toegang tot de asielprocedure, te vinden op de website van EASO en Frontex:

<http://easo.europa.eu/accesstoprocedure>

<http://frontex.europa.eu/publications/?c=training>

